Nr. 30. An. XXIX. 1866.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Brasiovu 2 Maiu 20/Apr.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiscare publicare

MONARCHI'A AUSTRIACA.

Transilvani'a.

Brasiovu. (Diu'a din 21 Aprile in diet'a din Pest'a.) Caderea celoru 14 deputati romani din Ungari'a cu amendamentulu loru facutu la proiepturile de infiintiarea unei comisiuni de 40 membrii pentru regularea referintieloru natiunale este cunoscuta pana acum in monarchi'a intréga din protocólele stenografice si din tóte diariele politice de orice colóre. Acea scire inse si acea cadere nu coprindu in sine'si nimicu memorabilu, nimicu estraordinariu. O fractiune asié pucinu numerósa precum era acea compusa de 14 deputati romani nu potea spera niciodata ca va reesi cu vreunu proiepturi de felulu acesta intr'o casa compusa asié precum este compusa cas'a deputatiloru Ungariei; de aceea noi inca suntemu prea aplecati a crede, ca acei 14 deputati punendu pe més'a dietei amendamentulu loru, cu care ceres, cá cei 40 membrii ai comisiunii cum amu dice intrenationalele se fia alesi „cu respectare corespundietóre a natiunalitatiloru tieri si in proportiunea numerului loru," inca nu sperara vreunu resultatu intru acestu intielesu, pentruca nu avea dela cine a'lu spera; ci scopulu acelei minoritati a trebuitu se fia fostu cu totulu altulu dupa ecsempiulu altoru fractiuni totu asié pucinu numerése din parlamentele altoru tieri. Lucru inse prea memorabilu si bogatu de o invatiatura seriósa si departe duca tóte se vede intru acea impregiurare prea batatóre la ochi, ca dupa a desbatere lunga si ferbinte, la care au luatu parte nu numai membrii maghiari curati, ci si alti de alte nationalitati, candu ajunse tréba la voto, acei 14 romani remasera singuri singurei parasiti de totimembrii de tóte natiunalitatile Ungariei, pentruca toti aceia votara in aliantia cu maioritatea absoluta curatu maghiara incontra tractiunii romanesci, adica in contra pretensiunii acesteia de a se alege membrii numitei comisiuni dupa proportiunea natiunalitatiloru, adica cum amu dice, dupa analogi'a observata in Transilvani'a mai alesu dela diplom'a leopoldina incóce intre natiunile si confesiunile numite regnicolare. Nici atata inse nu este de ajunsu, ci trebue se mai observamu, ca in curaulu desbateriloru, nu numai deputatii curatu maghiari, ci si dintre slavaci, ruteni si cativa serbi au combatutu pe facia proiepturile romanescu si numai vreo doi serbi au recunoscutu pretensiunea romaniloru in principiu de drépta, mai apoi inse si aceia inca'i parasira. Cei mai multi oratori nemaghiari declinara cu acésta ocasiune, ca ei nu ceru proportiune, ci egalitate de dreptori (Jogegyenlőség), apoi alégase ori si-cine, numai capace (destoiniecu) se fia, ér' altii mersera si mai departe si — cu privire la regularea cestiunii natiunalitatiloru — votara dietei atunci indata, cum amu dice a contu, incredere deplina.

De altuminea oricine voiesce a se petrunde pe deplinu despre insemnatatea siedintiei dietale din 21 Apr., se nu'si pérda timpulu citindu numai estrase din desbaterile acelcia, care in diarie se rotundiescu, prescurta si retésa dupa colórea si interesulu partitelor, ci se'si ia ostenél'a de a le citi intregi dupa protocólele stenografice.

Sunt mai multi ani decandu mai alesu multe diarie nemaghiare, precum slavace, croatice, serbesci, rutene si nemtiesci au latitu cu mare zelu acea opiniune, ca in cestiunea natiunalitatiloru si limbiloru tóte natiunalitatile nemaghiare se voru uni la unu cugetu si la o vointia; éra anume diaristic'a slavóna indemná si pe romani ne'ncetatu la o aliantia formala cu semintiile slave pentru apararea comuna a ecsistintiei loru natiunale. In 21 Aprile inse nu se arata nici unulu din acei candidati de aliantia, eroi mari de gura si de condeiu, ci toti fara escepti'une intórsera catra romani spatele si se aruncara cu totii in bratiale vechiloru sei domni stapanatori, tutori si aparatori, votandu incredere deplina patriotismului si generositatii loru.

Ne infrenamu a mai memora aici inca si acea urgia, cu carea unii oratori vorbira in acea di despre acei 14 deputati romani cá despre nisce corporali séu sergeanti ai dlui Schmerling. Retacemu si impregiurarea, ca de si mai multi deputati sasi ardeleni au ajunsu de multu in Pest'a si verificati fiindu si-au ocupatu banele loru, in 21 Apr. inse nu se vede (din desbateri) nici urm'a loru, se constata numai, ca cas'a intréga — prin urmare si sasii — au votatu in contra amendamentului romanescu. Ne contenimu totuodata dela incercarea de a gasi inca de acum resultatele lucrariloru respectivei comisiuni compuse din 40 membrii, ci din contra le vomu astepta intru tóta linistea si odichn'a cu atatu mai vrtosu, ca in cele din urma dela acea comisione de 40 insi, fia ea compusa ori si cum si dupa orice elemente, inca depinde relative prea pucinu, ci operatulu ci se va desbate mai antaiu in cas'a deputatiloru, carea este compusa din mai bine de 400 membrii *), dupa acea in cas'a boieriloru si mai apoi in consiliulu de statu alu coróneі. In acelea corpuri mar, éra mai alesu in cas'a deputatiloru se va da pe facia si vointi'a si dorinti'a representantiloru nemaghiari de a conlucra pentru pastrarea limbei si a vietii loru natiunale. Atunci si numai atunci se va cunósce pe deplinu, déca romanii din Ungari'a voru afla órecandu vreo proptea din afara pentru conservarea vietii loru natiunale, séu ca ei se voru vedea cá si alte dati parasiti de tóta lumea. Atunci si numai atunci se va afla, déca tactic'a parlamentara a celoru 14 insi a fostu in 21 Apr. bine nimerita, séu cu totulu ratacita. Totu atunci se va cunósce dóra cá niciodata, déca uniunea Transilvaniei cu Ungari'a privita din punctu de vedere natiunalu ar atrage asupra'si bine-cuventarile séu blastamele generatiuniloru viitóre. Intr'acesta pana la acelu timpu va fi fórte bine, déca romanii transilvani nu se voru mai parasi ei pe sinesi, nici voru mai da pasérea din mana pentru ceea ce sbóra p'intre garduri, pentruca asié ceva ar fi politica ce ar merita de a fi pusa sub curatela judecatorésca.

Scimu noi prea bine, ca in dilele nóstre nesuintieloru natiunale se opunu de alta parte nesuintiele patriotismului. „Patri'a mai pre susu de tóte, libertatea si inflorirea ei. Ecsistinti'a patriei nóstre comune ni se afla in periculu, drepturile aceleia fundamentale, care facu totuodata conditiunea vietii natiunale, sunt calcate, delaturate si parte nulificate. Se ne libieramu mai antaiu mosii'a cu poteri unite, apoi se ne tragemu socotéli'a intre noi insine asupra dreptului de a fi si a ecsiste cá natiuni." — Prea frumosu; suntemu si noi petrunsi mai de multu si chiaru din copilaria, de sacr'a si sublim'a idea a patriotismului, amu invatiatu si inca tocma in mam'a legiloru care dicea: „toleratí usque ad beneplacitum Principis et regnicolarum" a ne inchina la acelu pamentu sacru, in care odichnescu osementele strabuniloru de strabuni si nostrii si carele este udatu cu riuri de lacrime si ingrasiatu cu siróie de sange de alu natiunii nostre; scimu fórte bine ca natiunalitatea fara patria si inca patria libera nu are nici unu intielesu *); veti pricepe inse, ca nu voimu se avemu patri'a numai cá fii bastardi, si nici chiaru numai cá fii adoptivi ai aceleiasi, pentruca nici amu venitu aici numai de 10 ani, nici suntemu lipsiti de limba si literatura, cum si de tóte celelalte conditiuni ale vietii natiunale; preste acésta noi nu pricepemu, pentru ce se nu póta fi asecurata natiunea dintr'odata cu patri'a, precum si acésta deodata cu cea. —

B.

*) Adica 333 din Ungari'a propria cu Banatulu, 71 din Transilvani'a, cu si 18 din Croati'a si 15 dela regimentele de granitiari in casu candu Croati'a s'ar impaciui cu Ungari'a.

*) Un figurae docent: Evrei respanditi in tóta lumea, Negri, Indiani apuseni, tiganii sci. scl.

Regularea uniunei — „unio" I.

In secliulu alu 15, — unio trium nationum — a paralisatu si in urma a nimicitu cu totulu natiunalitatea politica a natiunei romane in Ardélu, ea s'a facutu totu una data fontana politicei traditionale„ a acestei natiuni, continuate in decursulu de patru secule. . . .

— Unio — dela 1848, amerintia cu paralisare si nimicire pe acésta politica traditionala, cu tóte tendintiele si acuisitele sale dela 1863/4.

Fatala a fostu „unio" dela 1437/8; ea a aruncatu natiunea in noianulu suferintiloru de patru sute ani, a celoru suferintie politice si religióse natiunale si individuale, cararu asemene indesiertu vei cauta in istori'a popóreloru; ér' istori'a acestei tragedie natiunale e cu atatu mai maretia, cu catu e mai cu greu a pricepe si a descoperi factorii vitali, cari au potutu totusi conserva pe acésta natiune si a o feri de totala perire pana in 1848, candu i-s'au preaparatitu alta „unio."

Fatala a fostu si e „unio" dela 1848. Suferintiele produse prin „unio" dela 1848 pana la 1866, pentru natiune si pentru patria, ni sunt tuturoru cunoscute. . . .

Ce va aduce in viitoriu, peri-va ea inse, ori ca va aduce binecuventare, ori blastemu preste patria si natiunile locuitóre intr'ins'a, ne va invetia viitoriulu, póte celu mai deaprópe.

In catu pentru acum, aduce amaretiune si tortura totu romanului binesimtitoriu si natiunalistu, de órace predomnesce convictiunea generala, cumca realisandu-se „unio" dela 1848, aduce perire natiunalitatei romane atatu celei politice, catu si celei genetice, va se dica perire cu stingere din sirulu popóreloru lumei . . . dupace a subsistatu 17½ secule . . .!?

Tocmai pentruca amerintia unu periculu atatu de infioratoriu si cutrieratoriu, este de mare interesu si de datoriutia pentru publiculu romanu, inse anumitu pentru toti acei in ale caroru pepturi batu inime romane si simtu chiamare a direge ursitele si a lucra pentru mantuirea politica a natiunei, cá se studiese si se urmarésca cu ochi ageri, toti pasii — unionistiloru, — si — fusionistiloru — si tóte fasele in cari devine acésta „unio" fatala . . .!?

Pentru acesa afiu si eu cu scopu, se publicu romanesce, unu articulu din „Koruuk" Nr. 44 a. c. sub titulatur'a de susu, care suna astfeliu:

(„Punctulu de plecare.") „Acea comisiune a dietei pestane, care va fi esmisa, ca, dupa dis'a „ardeniloru" se specifiicese, ori ca, dupa disa „pestaniloru" se regulese — „unio" — in dilele aceste va fi alésa, si se va apuca de lucru spre aci resolve tem'a.

„Grea, inse frumósa tema va capeta acésta comisiune; frumósa, pentruca e chiamata spre a — constitui — grea inse si pentru aceea, pentruca gazetele sasesci si romanesci ardelene nu vreu nice se auda bataru despre — „unio" — din contra, inca nu putemu sci, ce opiniune au deputatii de sasu si de romanu, cari se presentésa la Pest'a.

„Lucrarea acestei comisiune cauta se indestulese pe — regimu, — care cérca temeli'a duratóre pentru „unio" si pretinde o deslegare, care se multiamésca pe fiscare natiunalitate ardeléna; 1) debue se indestulese pe —

natiunile ardelene, — debue se indestulese — pe fiacare clasa a poporatiunei, — si tóte interesele. —

„Pentruca, déca „unio“ nu va insemna alta, decatu ca, cine se fia — comite supremu, si — jude procesualu — (szolgabiró)? cate busi — jude procesualu — (szolgabiró)? cate busi se vina pentru cati de scaune de amplositi se vina pentru fiacare natiune? déca vremu se damu „unio-nei“ acelu intielesu, pe care i-l'au datu multi in 1848: apoi de pe acum putemu veni la acea convictiune, cumca comisiunea acésta, in care au se fia representate — tóte natiunile ardelene, — nu va poté deveni la nice una basa de manecare.

„Cá se póta deveni la una basa; inainte de tóte are se se lamurésca in privinti'a punctului de plecare; cá in privintia acestui, se póta statori, ei cauta se decida: la ce vremu se ajungemu prin „unio“?

„Din partene nu vremu se privimu „unio“, nice de cestiune de natiunalitate, nice de cestiune de partit'a politica; nu de cestiune natiunala, pentruca; precum potemu vedé si acum, in asta privintia, mantue natiunalitatea, dar inghite (absorbéalja) libertatea constitutiunala a cetatianului si a individului, de cestiune a unei partite politice nu, pentruca suntemu de acea convingere, cumca in Ardélu nu póte fi mai multu regimu de partite.

„Deci dar prin „unio“ debue se nisuimu a ajunge la unu scopu mai inaltu: adeca la recastigarea dreptului publicu constitutiunalu, si prin elu, la recapetarea libertatei cetatiene si individuale. Prin „unio“ se ne putemu apropia de aceste trei scopuri, cari se intregescu unulu pe altulu, déca voimu o astfelu de „unio“, care se ne asigurese nu numai drepturile, ci totu una data se ne inaintese si bunastarea materiala, — care se fia pusa pre o temelia, prin care se se inmaresca productivitatea spirituala si materiala a patriei; déca voimu una „unio“, care se fia durabila si statornica: la templarea acésta, apoi, nu debue pripita cestiunea asta, ci comisiunea e datóre, in privintia punctului de manecare, a se delasa intr'o precugetare seriósa.

„De órace basa de dreptu istoricu nu se póte fabrica prin scornire, inse „unio“ debue desvoltata pe temeiu de dreptu istoricu: de ci dar', cea d'antaiu intrebare, dupa mica-mi parere, este, óre: periodulu voivodiloru, s'au periodulu gubernatoriloru, se'lu luamu de punctu de manecare?

„Pentruca se potemu alege intre aceste dóue, cestiunea capitala e: cata autonomia trebue Ardélului, pentru legislatiune? cata pentru gubernarea s'a cá provincia? cata autonomia trebue fiacarei natiune?

„Inainte de tóte e de cumpanitu: óre autonomi'a acestei provincia, care au avut'o, in periodulu gubernatoriloru, nu e pre mare? Óre atata, cata incepuse a i-se croi in 48, nu e pré pucina? si óre institutiunea din tempulu voivodiloru nu se apropria mai multu de acesa, ce cautamu?

„Pentruca, si déca sub voivodi au lipsitu autonomi'a provinciala, adeca constitutiunea acesteia, — constitutiunea, — din contra natiunile au avutu fiacare autonomia separata; si e de ase cumpani bine, óre, déca ne vomu lapeda de autonomi'a patriei, pentruca debue se ne lapsdamu de ea, n'ar fi mai cu scopu — mai alesu déca se sustiene autonomia sasiloru — a da inapoi si secuiloru pe a loru — a da inapoi si comitateloru pe a s'a — si finduca de atunci incóce au mai crescutu una a patra plasa de interesu, adeca cetatile si opidele, nu ar fi cu scopu, a face din aceste unu alu patrule — teritoriu, — care, precum scaunele sasesci sub — comes — secuimea sub — comitele secuiloru, — comitatele sub — voivodu — asia cetatile si opidele ar fi se stè sub una capetenia (főnek).

„Finduca secuii sunt desfacuti in done locuri, sasii in trei, ér' pe comitate asiedere le desface rumperea cetatiloru si opideloru dela ele, si finduca o asemene impartire a Ardélului in cercuri, se apropia de recerintiele natiunale, si ale altoru interese de clase — deci suntemu de parere, cumca ar fi de a se trage la cumpanire, óre n'ar fi cu scopu a pune desfasiurarea, cestiunei pe basa mai larga, decatu fù bas'a, pe care s'a desfasiuratu in trecutu.

„Precum se póte vedé, tóte eterna dela punctulu de manecare, a carui tema principala e: a lamuri lucrulu; ca óre pótese Ardélulu contopi (in Ungari'a trad.) ori ba? se potu di sólve autonomiele ardelene natiunale, ori ba? óre pe basea autonomiei de — provincia — ori de cercuri — se se regulese acele proprie referintie de: — dreptu publicu —, de nationalitate — de confesiune — municipale — si — geografica — ale Ardélului; prin cari se deosebesce de Ungari'a (az anyahontol).

„Déca nu se póte contopi, — si-lu regulamu (Ardélulu) in forma de provincia (tartomány), atunci cauta se plecamu de pe terenulu periodului de gubernatori; déca 'lu regulamu in forma de cercuri (kerület) atunci ne sta la dispunere celu mai legitimu temeiu, adeca periodulu voivodiloru.

„Periodulu gubernatoriloru, nici din privinti'a dreptului, nici din cesa a interesului materialu, nu e astfelu de periodu, a carui mai de parte desvoltare ar fi de doritu, pentruca nu pórta in sine potere vitala, nu are viatia in sine; ba ce e mai multu, in tempii din urma s'a ba ce e mai multu, in tempii din urma s'a ba ce e mai multu, prin acela; ca natiunea facutu cu nepotintia, prin acela; ca natiunea sasa s'a dusu cu totulu in dereptu la periodulu voivodiloru, precandu celelalte elemente ale patrici au remasu in terenulu periodului Principiloru (tejedelmek).

„Periodulu Principiloru, a luatu din autonomia fiacarei natiuni atata, catu se cerea, cá se se póta infiintia — gubernare de tiéra — sasii au luatu indereptu acesa ce au datu periodului Principiloru, ba inca mai multu au castigatu, si in modulu acesta sasii sunt repusi in vechi'a loru independintia autonóma. — Pre noi nu ne sufera se vorbimu in afacerile loru, inse ei totusi vorbescu in afaceri, cari privescu Ardélulu intregu.

„Noi din partene tienemu, cumca temeiulu de dreptu din periodulu voivodiloru ar fi de a se trage in cumpanire, asia se pare, cumca pe acésta basa putemu spe.a o deslegare statornica si durabila.“ Kővári L.

„Unio“ e cuventu latinescu, dar nu e luatu de noi, din dictionariulu latinu, noi am fi disu — uniune — s'au — unire — deci nevrendu se o incetatienescu in limb'a romana, am folositu pre totumdene neschimbata — „unio“. —

1. Cum se vede regimulu inca a studiatu dreptulu istoricu — si se pare, ca nu vrea a se margini la punctulu de manecare alu unionistico-fusionistiloru, cari pléca din punctulu suprematisarei, din contra ela merge a colo unde in dreptulu istoricu gasesce radacina tuturoru factoriloru vitali, fara de cari, nu se póte constitui patri'a in modu durabilu, dreptu si rationabilu.

Déca mi ar fi ertatu a comenta acestu articulu apoi altu ceva mai nimeritu nu asiu poté dice, decum dicu cuvintele santei scripture: — „impartit-au vestmintele mele loru-si, si preste camesi'a mea au aruncatu sorti.“ —

Dar' finduca pusetiunea politica a natiunei, si convingerile mele, nu me lase a comenta, si a me delasa in vr'unu proiectu de unire mai strinsa a patriei cu Ungari'a, de cum e cea de facia, in persóna monarchului; deci me voiu margini la unele observatiuni istorice, la cari-mi da ocasiune acestu articulu. (Va urmá.)

Sz. Reginu 15 Martiu. (Capetu.)

Ertatime Domniloru, pe astfelu de carieri nu vomu merge departe, cu astfelu de sacaturi, bajocuri si scornituri, astadi mangindu pe unulu, mani pe altulu prin foile publice, binele patriei si fericirea natiunei nóstre nu se va castiga; — iritarile intre straini, instrainarea si desbinarea intre frati (!!!) nu póte produce fructe placute, precum vedu, unii ar dori totu in turburare si zarve se fimu cu straini[1], care si acestora si noue ne este spre stricatiune. (Asia dar' se lasi unsórea pe omeni'a pisicii? Se dicemu: iobagi, numai de iobagi suntemu buni Mari'a Ta?! R.) — Pana la unu tempu merge, cá sub manta de natiunalitate (din partea unoru dicu) se tienemu poporulu in orbire pentru folósele nóstre celea materiale (amu ispravitu; doctrine antinatiunale!?) — si pe preoti ne mai potendui folosi de instrumente, si batjocuri; — veniva tempu, in care cadiendu larv'a de pe obradiulu unora cá acestia, in urma voru fi urgisiti de sermanulu nostru poporu, — risu si ocara strainiloru. — Ce e mai multu nu se afiesce corespondintele a intrebuintia maretiulu nume de intrégа inteligintia romana din undu, ca s'a scarbitu. — Sermana natiune romana!! déca inteligint'a ta intrégа sta numai din Turdeni! esti de perire aprópe si déca acestei inteligintie si datu dreptu de a scóte pe unulu si pe altulu din sinulu teu esti de compatimire demna, ba in urma acésta marita inteligentia din Turd'a (faptele asia o dovedescu R.) siau luatu acea audacia, catu nu s'a stiitu a da catechisatiune mai mariloru mei, de odata dictandumi si pedépsa. — Frumóa procedura a figura pe actoru, pe Inctu, martoriile, a judeca si sententi'a a o si ecsecuta tota aceeasi persóna!!

Dle cor. fi convinsu, ca eu mism iubitu si'mi iubescu natiunea, póte ca mai ferbinte de catu Domniata, in catu se póte in sfer'a activitatii mele (fapte! R.); acésta se va dovedi mai tardiu, dupa ce ecsaltatele spirite ale unora se voru mai domoli[2]), ca-ci acum si aceia se facu diurnalisti, cari mai nainte abia isi stiea scrie numele romanesce; acei se facu luptatori, cari nainte cu vreo cativa ani erau tirani cei mai infiocrati, acum cumperandu cate unu articulu mangescu foile publice — acestia, nu multu tempu va trece, si voru remané in nuditatea sua[3]). — Prin acestea ale mele sieruri decliaresu amintitulu articulu a fi o scornitura; eu nu am sedusu, nice condusu, cu atata mai pucinu coruptu poporulu spre a vota pentru straini, ci sub descurgerea alegeriloru m'am aflatu acasa, — nice fiiulu meu au fostu in fruntea loru, ca-ci nice cu ei au pornitu nice cu ei s'a intorsu, ci in diu'a alegeriloru au trecutu prin Turd'a la Clusiu, fara de a fi fostu agitatoru pentru unulu séu altulu.

. . . Eu din parte-mi cunoscu si martorisescu Conducatori natiunei nóstre a fi doi archipastori impreuna cu acei barbati demni de reverintia si amóre, pe cari Mai. S'a iau pusu in oficiile celea mai inalte, si cá atari stau in fruntea afaceriloru natiunale, pe acestia i vomu asculta, indreptariulu nóue datu ilu vomu urmari cu tóta fidelitatea[4]), éra nu acelora, cari mai nainte era tiranii cei mai mari si despotii cei mirsavi, si cari numai dupa ce s'au ingositu din panea strainiloru[5]) cu care s'au ingrasiatu, se puseri in fruntea natiunei, si nepotendu si folosi in altu tipu cumpara cate unu conceptu diurnalistecu, mangescu foile publice bajocurindu si clevetindu pe unulu si altulu, despre cari putemu dice „Ignotos fallunt, notis sunt derisui.

Mihailu Crisceanu,
protopopu Reginului.

Nota Red. Estrasuiu facù Redactiunea dupa cum cerù interesulu natiunalu. Publiculu apoi se mai judece, care articulu e calificatu intru atat'a a manji foile, cá acest'a. — Am fostu silitu a face note pentru reflectari din oblegatiune, dar' si cu scopu de a ciuntá ulteriór'a polemia in caus'a acésta, care nu póte atinge pe cei ce se lupta cu consciintia activa pentru binele publicu, ér' nu pentru resbunari personali cu periclitarea causei natiunale. Numai stestate de fapte voiu mai publicá, ca acestea sunt justificarea cea mai poternica. Observesu inse, ca adi numai póte incapé diversitate de convictiuni politice in caus'a nóstra na-

---

[1]) Nu! Nu! A ne lupta pentru aperarea dreptului nostru natiunalu politicu facia cu alte natiuni nu insemnésa, frate, a dori turburari, ci a dovedi viatia de a fi demnu si coptu de asemene dreptu. Déca ne vomu feri noi de lupte constitutionali pentru a incungiura zarva, mai bine scomotulu constitutionalu, celu facu altii, dar' nu romanii, atunci necí odata nu vomu esi de suptu iobagi'a politica a egemonistiloru, cari nu se impaca fara ignorarea si supunerea nóstra politica. Apoi érta, ca astfelu de idei doctrinarie in starea de egalitate natiunala politica nu le potu lasa se trèca de bani buni. — R.

[2]) In timpii saturnini? da. — Ce vorba e acésta dela unu romanu?! Acum nu e ertatu a fi acitatu, si resfletitoriu, decatu a spune adeverulu in facia omenesce; si cá romanu a'ti apera dreptiu prin lupta politica e virtute, e oblegatiune si nu iritatiune! Noa capiscimus missionem. — R.

[3]) Acésta va fi nesmintitu sórtea renegatiloru, cari scriu numai pentru straini si adierea loru, dar' nu a luptatoriloru pentru causa drépta natiunala, ca acestia, de ar sci dice si numai, Domne ajutane! facu mai multu, decatu indiferentii si doctrinarii egemonistiloru. Nu potu uri virtutea neci in celu mai de diosu gradu, dar' uresci inganfarea in farisei. — R.

[4]) Dovedesce, ca ai indemnatu si luminatu pe romani cá se votese pe romanu, ca nu credemu se fi primitu altu indreptariu. — R.

[5]) Romanii in tiér'a loru se mance panea strainiloru?! Lasate de aceste idei, ca celu pucinu cu, cá Redactoru, nu ti'le potu mistui, cá su pre ratacite! — R.

tiunala; unionistiloru si renegatiloru cari apostatara dela lupt'a pentru dreptulu nostru politicu natiunalu din 1863/4, pana acum si nu le mai remase neci unu terenu securu, neci macar ad bene sperandum de natione romana din grati'a adoratiloru loru; prin urmare, cine se retrage dela lupt'a ecea continuativa eredita dela strabuni si incoronata in 1863 cu sanctionarea inaltului monarchu, eredu ca acel'a nu póte fi decatu fiiu vitregu alu natiunii. —

Ar fi se mai amintescu si despre cele scrise in „K. K." Nr. 44 in cans'a acést'a, inse din ele se vede, ca fratele M. Cr. a voitu a face numai unu servitiu in grati'a strainiloru, cá se bata in palmi, ca romanii s'au desbinatu, cum se si vede din titululu ce i-a datu redactiunea; inse romanii cei natiunali in fapta dar' nu numai din budie violene voru dá de minciuna tóte uneltirile sirete. Parol'a nóstra: solidari'a procedere va slei metechnele desertoriloru. — Cei fideli fericiri natiunalese uitamu dar' toti tóte pentru inviare si se ne luptamu lupt'a cea drépta cu poteri unite, ca atuncia inimiculu politicu nu ne va poté strieá. Pana candu ne vomu iubi natiunea mai pre susu de tóte, vomu fi respectati. Iamque soporatos a somno pellere glires! Red. —

— In Sighisióra se alesera deputati pentru diet'a de incoronare los. Gull si Fried. Wagner si suplenti br. Ios. Bedeus si Fr. Wultscher.

Dela diet'a din Pest'a.

Siedinti'a casei de diosu din **21** Apr.

(Capetiu din Nr. tr.)

Vincentiu Babesiu. On. Casa! Me voiu restringe la obiectulu de pe tapetu. Scopulu invederstu alu motiunii nóstre e acelua, cá in comisiunea esmitenda in cans'a natiunalitatiloru se fimu representati dupa cuvintia, va se dica, se nu fimu ignorati. Acést'a pentru ace'a s'a facutu, caci amu esperiatu, ca fórte de multe ori amu fostu ignorati. (Strigari: candu?) Amu fostu fórte de multe ori ignorati in atari locuri, in atari comisiuni, cari su regnicolari.

On. Casa! Cugetu, ca nu e nimene in casa acésta care ar negá esistinti'a nóstra natiunale, éra déca avemu esistinti'a nóstra natiunale, si e recunoscuta in patri'a acest'a, ca Ungari'a nu aru poté fi fara noi, ace'a ce e acum'a, Ungaria intrega, adeca daca suntemu factoru in tiera, atunci cutediu a afirmá, ca ori ce consultari se se intample despre lucrurile tierei, decumva on. casa voiesce cá acele se fia esprimerea fidela a tierei, trebue se fimu acolo si esprimirea nóstra adeca deputatii nostri. (Strigari: daca aici-su). Daca acesa lipsesce, atunci asiu dice din partemi, ca natiunalitatile ar poté dice, ca se intempla de noi fara noi, pentruca on. casa! nu se póte ignorá ca natiunalitatile in afacerile tierei pe totindeni su interesate, — si fiindueca esperiamu, ca acést'a nu se considerédia, si fiindca ne témemu, ca nice aici nu vomu fi considerati, unde e vorb'a chiaru de regularea legale a esistintiei nóstre; — dreptu aceea eu credu ca pretensiunea acést'a a nóstra e fórte — si aceea nu o credu, ca prin acest'a s'ar causá ceva neincredere, caci atunci si fiinti'a nóstra aici inca ar fi neincredere, fiindca si aici suntemu representati; si daca acesta representatiune a nóstra n'a stricatu intregitati tierei, spunu: ca nice aceea ce propunemu nu-i va strieá.

Aceea e una espresiune fórte moderna, ca „nu pótemu astringe pe nimene la incredere," inse acest'a e unu conceptu fórte mobile, fiindca odata se dice „incredere" éra de alte data „capacitate" si ambele le conditiunedia de la aceia caroru — baremu cum s'a doveditu pana acuma — li-au fostu interesu a ne ignorá si noi am esperiatu, ca ori unde a fostu vorba despre romani — de comunu séu nu s'a alesu nimene dintre noi, seu s'a alesu unu atare, care e cunoscutu de comunu, ca nu se tiene de cei mai credintiosi romani. (Sgomotu mare, contradicere, presiedintele clopotiesce).

On. casa! Am esperiatu fórte de multe ori, ca Ungari'a intrega are antipatia catra unii individi maghiari, pe cari nu numai corporationi ci chiaru si Mai. S'a i-au donatu cu incredere, din acea simpla causa, ca au presupusu despre d'insi, ca nu su unguri buni.

Acum, daca e iertatu ungurului a argumentá si a se dechiará astufeliu, atunci cugetu, ca totu acést'a sta si despre alte natiunalitati, si'u desiertu am negá, caci vedemu din esperinti'a de tóte dilele, ca este causa spre acést'a, ca adeca, precum nu totu ungurulu este de-o potriva, asia nu e neci totu romanulu de-o potriva (Ilaritate, sgomotu.) Chiar' pentru ace'a, fiinduca noi cu securitate ne pótemu provocá la ace'a, ca noi pe ungurii cei buni si destinsi, cari posiedu incredereea rasei ungaresci i onoramu si i donamu cu incredereea nóstra, — chiar' pentru acee'a cugetu, ca e drepta pretensiunea nóstra, cá in catuva se se iae in considerare asemene pretensiuni a le nóstre si din partea ungariloru, si chiar' pentru ace'a credu, ca ori catu am negá, totusi motiunea nóstra e logica si cu numai asié m'asiu poté odihni cu dechiararea onoratei case, daca ace'a ar' fi indreptata intr'acolo, cá noi la tota intemplarea in comisiunile, cu cari ne ocupamu acumu, se fimu representati dupa momentuosetatea causei si amesuratu intereseloru causei.

De altmintrea acést'a ni se póte si negá, pentru ca maioritatea este in contr'a nóstra, dar' abié credu ca ni s'ar' poté negá ratiunalminte. (Aprobare, Sgomotu.)

Eduardu Zsedényi vorbesce contr'a motiunei loru in tonu mai multu arogantu decatu parlamentariu si dice ca romanii cu acesta propunere si-au o pusetiune ca de trimisi unei natiuni fatia cu trenisii altei natiuni, precandu ei nu suntu alta decatu representanti si intregei natiuni ungaresci si mai antaiu sunt unguri apoi romani (Hodosiu s'inca cativa romani intrerumpu pre vorbitoriu dicendu; „negamu ca amu fi unguri; suntemu romani!")

Sam. Bonis luca tiene causa natiunalitatiloru de una dintre cele mai dorerose rane si asta rana s'ar' poté vindecá cu incredere imprumutata; e in contr'a motiunei, asemene si P. Kubitza, care intre altele dise ca pre romani numai ambitiunea i-au condusu de a face motiunea de sub cestiune.

N. Ragályi vorbindu contr'a motiunei i suspiciuneza pre romani, ca ar fi deregatori in ca de pe vremile lui Bach si Schmerling (Hodosiu lu-intrerumpe si dice: „nu e dreptu, protestezu") si numai pentru ace'a si redica totu mereu cuventulu in cestiunea de natiunalitate.

N. Ujfalusi dice ca spiritulu motiunei romanesci ar' fi ace'a ca maioritatea, care chiar' nu se tiene de natiunalitatea romana se o iae in buna consideraree si in estu intielesu n'ar fi in contr'a motiunei.

Manuilu Gozdu. Mie-mi pare reu din anima, ca acesta motiune in sine atatu de nevinovata a causatu astfeliu de esacerbare (catranire), ce credu, ca n'ar fi causatu daca intru aperarei nu s'ar' fi intrebuintiatu cuvinte neghiobe; intr'adeveru totusi e dreptu ace'a ca nu-e mai mare inimicu de catu amiculu neghiobu (Ilaritate, aprobare, se intielege din partea ungaresca). Eu motiunea precum s'a facutu si precum e scrisa, o vedu de acceptabile; dar nu me miru ca ace'a precum a fostu esplicata a causatu mare inversiunare. Se me ierte onorat'a casa, ca sum silitu a trece la person'a mea (s'audimu) si aci serbatorese provocu pre d. Babesiu, semi spuna, cine e acelu reu romanu, pre care cas'a s'a indatenatu alu alege in comisiuni, pre candu pre romanulu celu bunu nulu alege? (Aprobare, se'ntielege). Eu o dechiaru ca desi am avutu norocirea a fi alesu intr'o comisiune pré respectabile, totusi nu vreu a luá pre mine titululu de „reu romanu" ca o dechiaru inainte a tota lumea ca pre tóta cercumferinti'a (rotundimea) pamentului mai bunu romanu si mai bunu patriotu unguru ca mine nu esiste. (S'o mai spunemu, ca aici inca a seceratu Gozdu aprobari vine din partea ratei ungaresci?) E adeveratu, ca pre alte cai amblamu a fericinatiunea romana, pre cai cu totulu diverse si eu puiu votu, ca pre acea cale, nu me voiu intorce neciodata, fara doresc si me rogu la Dumnedieu, cá elu (Babesiu) se se ntorca pre caile mele. Éra placere, si inca sgomotosa.) Arunce si ori care ochii pre mapa si va vedé, ca acelu romanu, care atitia natiunea romana la continua inimicitia contr'a ungurilor, acela e celu mai mare inimicu alu natiunei romane si daca are num.i unu picu de esperintia de vietia in lume, se va convinge, ca frecarile intre unulu si altulu scurta viétia la amendoi; pentruca daca piere astadi ungurulu, mane romanulu va peri. (Aprobare) Repetiescu dara, ca nu vreu a luá pre mine inaintea lumei acea suspiciune, ca si cumva dora eu asiu fi acelu „reu romanu;" eu pre mine me tienu de bunu romanu. Se se dechiare dara d. deputatu Babesiu, care e acelu reu romanu, care se lasa totudeun'a a se alege prin unguri; numescalu pre acel'a ca altmintrea — nu vreu a fi fara respectu inaintea casei — dar' pe alta cale i voiu spune numele (Inc'o aprobare.)

Viu c. Babesi. Onor. casa! Asié crediu ca su detoriu cu respunsu condeputatului Man. Gozdu. Eu acele ce le-am dicu despre romanu reu si unguru reu, asié leam lusatu precum le esperiamu in tóte dilele si le-am espe.tu mai alesu in trecutu. Me provocu la trecutu, dar neci in minte nu mi-a fostu ca d. deputatu Gozdu ar' fi reu romanu (Sgomotu, cine e dar' acel'a?! presied. trage cu clopotielulu), din contra pre dlu Gozsdu lu tienu si l'am tienutu totudeun'a de bunu romanu. Asié credu, ca in parlamente nu e datena a numi persone (Sgomotu dar' neci suspicione!) si ori decate ori in asta casa s'a facutu provocare la certe persone acele neci odata nu s'au numitu; pentru acea eu provocandu me la esperintia, ce asié credu, ca ori care membru din acesta casa o a potutu face ca si mine — nu voiu numi persóna si nici nu su detoriu a o face acést'a; de altmintrea acel'a neci nu este intre noi si neci n'am disu ca ar' fi aici. (Ilaritate) Eu ce-am disu, n'am preceputu despre o anumita persóna din acesta casa si chiar' pentru ace'a asié crediu, ca ast'a n'are nime dreptu de a o interpretá asié. O repetiescu, nu tienu ca ar' pretinde parlamentarismulu, ca se ze numesca vreo persóna.

Sig. Borlea. On. casa. Anca in siedintia din 22 lunei trecute amu indresnitu a rogá cu tóta onorea pe onorat'a casa cá pentru odihnirea toturoru locuitoriloru din tiéra se bine voiésca a fi cu cuvenita atentiune spre acea, ca natiunatitatile se fia representate in tóte comisiuni, ce s'au alesu, dupa catu mi-aducu aminte, dintre natiunile nemaghiare neci unulu, éra dintre romani chiar' sciu, ca neci unulu nu s'a alesu.

Prin urmare, de si fórte pe scurtu, dar' cauta se vorbescu, si se partinescu din totu sufletulu motiunea facuta de noi; si o partinescu antaiu chiar' din motivulu ce amu adusu mai inaintea, si a dou'a pentru ca dupa parerea mea barbatii de diferite natiunalitati sciu si potu se scia mai bine poftele cele juste, dificultatile si dorerile natiunei din a carei sinu sunt: asia dar' déca in comisiunea pentru natiunalitati se voru alege barbatii si respeptive deputatii diferiteloru natiunalitati, nu incape neci-unu dubiu ca cu ocasiunea pertraptarei acestei cestiuni momentose in comisiune, acei deputati desasiurandu cu profunda cunoscintia pretensiunile, poftele si dorerile natiunalitatiloru, si asia operatulu loru venindu la pertraptare sici in casa, — acea causa cu multu mai usioru, mai in scurtu tempu si cu resultatu mai fericitu s'ar poté deslegá. Deci repetiescu ca partinescu motiunea. Si acum se-mi fia iertatu a face unele observatiuni la unele insinuari ce cu dorere amu auditu astadi in asta casa facunduse destulu de fara tactu de catra unii vorbitori, acusandu pe altii, ca ar fi Bachisti si Schmerlingisani. Observu adeca aceea, ca cu astfeliu de insinuari, nu ne vomu capacitá unii pe altii neciodata; alte argumiute ratiunali bucurosu asculta, ca aceste ne-ar poté duce la scopu, dar' insinuari nu asceultu neciodata, pentru ca pe candu sunt nedrepte, pe atunci causéza numai esacerbatiuni. De altmintrea dechiaru, ca astfeliu de insinuari si insultari nice pe acei barbati, catra cari a fostu indreptate acele, neci candu nu ne voru inspaimentá de a ni aperá causa si de a ne spune totudeun'a liberu si fara reserva opiniunile in ori ce afacere ne-ar ocupá. (Sgomotu.)

Andr. Medanu. Onor. casa! In reportulu comisiunei de 12, care acum e sub pertraptare, se cuprinde urmatoriulu principiu: ca la alegerea membriloru de comisiuni, se se iè in consideratiune cunoscinti'a de specialitate si inclinarea deputatiloru, prin ce se recunósce: ca nu toti deputatii posiedu intr'o forma cunoscinti'a lucreriloru, si nu toti au intr'o forma aplecare la tóte trebile, despre acést'a nu s'a indoitu cas'a. Motiunea de sub intrebare nu e altu ceva decatu tiparirea mai ampla, — in privinti'a causei acesteia, — a principiului acum acceptatu de comisiune, nu se póte dar' intimpiná cu neincuvintiarea casei.

Eu concedu: ca toti deputatii au si precepere de lucru, si inclinare la pertractarea causei acesteia; dar' credu ca si on. casa mi-va concede, ca barbatii de natiunalitate nemaghiara au mai mare inclinare. (Sgomotu, nu „sta")

Cumca nedeslegarea intrebarei de natiuna-

litate casiuna o rana usturatoria in sinulu tierei, e recunoscutu si prin acesa, ca se face dispusetiune: ca causa acést'a indata dupa asiediarea causei trebiloru comuni se se iè la pertractare.

Cumca aicia e vorba despre o vindecare durabile a ranei pomenite, despre acesa inca nu e indoiéla.

Cu ocasiunea desbaterilora de verificatiuni s'a ivitu o diferintia mare de pareri in acea privintia: ca cari se potu numi parti in casu candu se opunna alegerile; aicia nici despre acesa nu póte fi nici o indoiéla ca ore care e partea suferitoria, pre care o ustura mai tare ran'a nedeslegarei; fara nici unu dubiu locutorii tierei, cari nu sunt de natiunalitate maghiara sunt partea suferitoria.

E justa dar' pretensiunea deputatiloru de natiunalitatea romana; cá in comisiunea acesa, care va fi chiamata a tiené consiliu preliminariu si a gati proieptu: pentru delaturarea reului, prin deslegarea drepta a intrebarei acesteia, se fia alesi barbati de natiunalitati diferite.

Se nu ne suspicionamu unulu pe altulu, candu ne esprimemu dorintiele, se nu ne porecliimu de Bachiani si Schmerlingiani, precum s'a intemplatu acum, ca asia ceva nu duce la contielegere.

De altmintrea Schmerling e unu barbatu bravu (sgomotu mare), cá barbatu de statu a avutu acea gresiéla, ca si-a ultruibitu natiunea s'a si pentru eluptarea egemoniei acesteia ar fi concentratu tóta lumea la Vien'a. . . .

Motivatorii nu cadu in gresiél'a venarei de asemeni tendintie, fiindu ca motivulu nu e pentru dreptulu unei natiunalitati, ci pentru drepturile tuturoru natiunalitatiloru. Cu totii trebue se ne padimu cá se nu cademu in asemene gresiéla cá acesa alui Schmerling.

Deci fiinduca, precum m'am esprimatu mai susu motiunea de sub intrebare, e conforma principiului adoptatu prin comisiunea de 12, si afara de acesa justa, sum pentru primirea motiunei.

Rudnyanski, Szentkirályi, Ráday, L. Tisza, Em. Ivanka, serbii mai vorbira in contra, ér Aur. Maniu, Florianu Varga pentru motiune, apoi se scóla

Alesiu Vladu. On. casa! Nu voiu se versu oleiu pe focu, nice nu voiu se escitediu infocarea disputeloru, ci mai bine a o molcomi. Totusi candu-mi ridicu cuventulu, de si vediu, ca cas'a si s perdutu pacinti'a, me simtiu indemnatu prin acea detorintia, care-mi sioptesce, cá se respundu unor'a dintre condeputatii antevorbitori. La obiectu insusi nu voiu a vorbi, nu voiu atinge de astadata natiunalitatea, nice nu voiu cuventá despre ea, fiinduca la acést'a se va da ocasiune mai tardiu, nu voiu acést'a cu atatu mai pucinu, ca-ci o mare parte a membriloru casei studiandu-o acést'a cu de adinsulu, eu credu, ca la tempulu seu si voru aplicá studiulu loru spre deslegarea receruta a intrebarii acesteia. Disput'a a fostu catu se póte viua, entusiastica, ba potu dice si amara. De si su silitu a dechiará, ca mi-pleou capulu inaintea vorbiriloru tienute in unu modu parlamentariu si plinu de seriositate, cum au tienutu: Bons si Ladislau Tisza si alti condeputati si mei, pe cari nu voiescu a-i insirá aici, de alta parte trebue se constatesu fapt'a acesa, cumca cuventarile unoru deputati au facutu a-supra-mi impresiune neplacuta. S'audimu!) Cu deosebire la vorbirea condeputatului Zsedényi me dechiaru, ca tonulu, in care a fostu acesa adressata catra noi, n'a fostu tonulu unui deputatu independinte indreptatu catra deputati independinti. In cuventarea lui sta si espresiunea respective negarea, ca noi in line'a d'antanis nu suntemu romani, ci maghiari si reprentanti maghiari.

Doru! Eu dau ori carei natiunalitati acesa ce-i compete, si nu poftescu, cá maghiarii se fia romani, dar' nice dela mine nu poftesca nimene se nu fiu romanu. Pe lunga tóte aceste su fiu credintiosu alu Ungariei, acést'a o am dovedit in tempuri grele, candu multi maghiari n'au avutu curagiulu a da peptu acolo, unde am datu eu. Eu sciu acesa, ca sub natiunea politica se intielege cea maghiara (intielegu ci, unguri, dar' eu nu vreu se sciu de acele, Correct.) acést'a inse nu conditiunesce, ca aceluia, care nu se tiene de natiunea genetica maghiara se i se denege si escamotese chiaru si dreptulu de natiunalitatea propria.

Celalaltu oratore cui i-sum detoriu cu respunsu e condeputatulu Ragályi. Elu asemene in locu de arguminte aduce nescari invinuiri, care nu se potu intrebuintiá in parlamentu. Dupa parerea mea invinuirile si auspitiunile nu su-arguminte. Acele se potu intrebuintiá de arme, dara acele totudeun'a su-tempite, si de multe ori nu-lu ajunge pe acel'a, catra cine su-indreptate, ci pe acel'a, care le intrebuintiase. Acestu deputatu dise, ca aceia, cari au pusu dintre noi motiunea acést'a pe més'a casei, pentru acesa au focut'o, fiinduca su-omeni de si l. Bach si Schmerling. (Sgomotu. Ragályi intrerumpe: Nu e dreptu, n'am disu asia.)

Ca-ci de acolo ca cineva a servitu sub Bach séu Schmerling nu urmésa cá se abusese cu increderea, carea au avutu concetatienii lui facia cu elu atunci, candu l'au alesu.

Condeputatulu Kubicza inca se folosesce de arm'a suspectiunarei, si inca a unei suspectiunare fórte amare. Suspectiunarea acést'a este inca dupla: fiinduca a disu mai antaiu, ca preunii din noi ambitiunea neindestulita ne-a adusu la acesa, cá se damu motiunea acést'a. Se me ierta on. condeputatu, dar' nu ambitiunea ne-a adusu la acesa, cá se damu motiunea acést'a. Se me ierte on. condeputatu, dar nu ambitiune ne a stimulatu pre noi spre acesa, precum, credu celu pucinu, ca nici pre elu nu l'a impintenatu ambitiunea atunci, candu a proiectatu in trebile natiunali ecsmisiunea unei comisiuni. Ce se atinge de person'a mea, o potu spune siguru, ca eu n'am fostu conduss de ambitiune, pentruca neci nu m'am presentatu intre aceia, cari voiescu a fi alesi in ore care comisiune. A disu mai inoolo on. deputatu, ca unii voru a folosi de instrumiute acitiarile natiunali, spre a se poté inaltia pe scar'a deregatorieloru. Se-mi ierte on. deputatu, dar' eu credu, ca insusi elu vede, ca argumentulu acestua e cum se póte de debile, si nu apasa nemica, fiinduca déca cauta la barbatii guvernamentali a buna-sema si elu insusi se va convinge, ca aceia nu iau de cinosura agitarile natiunalitatiloru spre a redicá pre cineva pe scara, fara numai capacitatea respectivului. (Contradicere.) Si natiunalistii cei zelosi nici pana acuma nu s'au pré promovatu, éra de facia neci decatu nu, si asia nu sta aceca, ca anteluptatorii pretensiuniloru natiunali aru dori séu spera prin acestu pasu alu loru vre o inaintare, dar' nici nu este esemplu, cá numai pentru acesa, se fia inaintatu cineva, pentruca se tiene de care va natiunalitate. (Sgomotu. Contradicere), deci chiaru i lipsesce qualificatiunea receruta. La motiunea nóstra facuta cu scopu cá se potemu fi representati precum se cade in comisiunea ce se va denumi pentru pertractarea natiunalitatiloru, respective pentru afacerile natiunali, noi n'am fostu condusi neci de unu interesu propriu, fara de detorí'a acesa santa, ce o avemu catra alegatorii nostri. Bineveniti a crede, ca alegatorii, cari ne au tramisu aici, déca n'am fi fostu de nascere romani, si déca n'amu avé calificarea receruta, a buna-sema nu ne aru fi alesu; pentru acesa suntemu detori a li aperá interesele, cá se nu ni arunce nimene in ochi, ca am vendutu cu usioretate séu n'am aperatu destulu interesele loru cele mai sante.

Asia dara eu sciu, ca obiectulu acést'a, precum a disu si deputatulu Hodosiu, e o rana ardietoria, si chiaru de nu scieam acést'a nici odata, astadi me convingeam. Sum inse convinsu si despre acesa, ca florea intielegintiei Ungariei siede aici la olalta, si cumca corporatiunea acést'a constatatoria din barbati eminenti va avé nu numai constanti'a recerut, ci si ratiunea, cá se se deslege odata nodulu acest'a intr'adeveru gordianu. Pentru acést'a motiunea nóstra de acuma servesce de una chiaia.

Unii, precum si condeputatulu Zsedényi, au disu, ca acesa e asternuta in unu modu pretensivu. Eu on. casa! in catu o am cetitu odata, fiinduca la conceperea si primirea ei nu fui de facia, asia credu, ca sta intre marginele cuviintiei, si nu e scrisa in tonu pretensivu, ci optativu, dupa cum poftesce stim'a catra acesta on. casa. Eu dara partinescu motiunea."

Nici unu deputatu neromanu nu sprijini acésta propunere, dice „Cou.", si la votisare se reiepta de tóta cas'a afara de romani, primiudose intocma reportulu comisiunei.

Adres'a ce o primise si cas'a de susu, intocma se predede Mai. S'ale prin taverniculu br. Szemere si c. Iuliu Andrási, v. presiedintele casei deputatiloru in 26 Apr. Mai. S'a response deputatiuni, cumca va lua adres'a dietei Ungariei in cumpanire si sperésa, cumca staturile adunate in dieta patrunse de importanti'a problemei loru, care consemnésa inceperea unei noue epoce, voru inteli susternerea invoirilora sale despre causele acelea, dela a caroru ordonare deplina, multumitória si duratória, depinde potérea si linele intregului Meu imperiu, intocma precum si a iubitului Meu regatu Ungari'a. De altmintrelea incredintiali pe comitetii lora de grati'a Mea regésca si de intentiunile parentesci nestramutate." Mai. S'a demise indata deputatiunea, care in diu'a acesa se si reintórse la Pest'a. —

CROATI'A. Diet'a Croatiei, care se amanase pana la 1-a Maiu, prin unu rescriptu imperatescu se intrerumpe dela activitatea-s'a legislativa pe tempu nedeterminatu. Rescriptulu e din 21 Apr. a. c.

Deputatiunea croata in Pest'a cu cea ungurésca se intrunira in 21 Apr. la 6 óre séra intr'o siedintia in edificiulu academiei salutanduse impreuna prin presidintii alesi, si mai antaiu c. Antoniu Mailath salutandu pe croati in limb'a maghiara facu cunoscutu membrii alesi si facu a se dá cetire prin not. Ant. Csengeri decisiunile caseloru in privinti'a comisiunii.

Episcopulu Iosifu Georgiu Strossmayer resalutá in limb'a croata pe comisiunea ungurésca aratandu dorili'a unei invoiri pe calea dreptatii si érasi facu a se ceti mandatulu acestei deputatiuni prin not. loru I. Percovac. La propunerea eppului Strossmayer se alese c. Ant. Mailath presiedinte pentru ambe deputatiunile, ér protolólele se voru portá in amendoue limbele de catra notarii suspomeniti, care se voru suscrie de presiedintele comunu si de not. resp. S'a determinatu a se tiené secretu totu decursulu desbaterilora.

In 25 Apr. tienú deputatiunea regnicolara maghiara o siedintia asupra cestiunii croatice, inse fara se fi fostu de facia si comisiunea croatiloru. — Eppulu Strossmayer mai darui la plecarea s'a la Pest'a 20.000 fl. pentru fundarea unui seminariu de copii, spre care scopu dease mai nainte inca 50.000 fl. si facuse o colecta in diecese de alte 50.000 fl. in catu acum spre scopulu acesta au croatii unu capitalu de 120.000 fl. Frumósa lupta, pentru inaintarea natiunii sale, atatu spirituala catu si materiala!

Cronica esterna.

Situatiunea stagnésa in stadiulu pe pana acum. „W. Z." deminte pornirile resbelice din Lombardo-Veneti'a reportandu, ca in tóte partile regatului domnesce liniste deplina, ér calatoria archiducelui Albrecht la Verona s'a amanatu, cu tóte acestea corespondintiele private nu incetésa a descoperi, ca miscarile pregatitoru de resbelu sunt mari atatu in Italí'a catu si in Prusi'a — ca regele Victoru Emanuelu e determinatu a luá in persóna suprem'a comanda preste armata ér sub deosulu va comandá generaliulu Lamarmora. Ricasoli va luá portofoliulu de esterne si gen. Menabrea presiedintí'a cabinetului séu dictatur'a. Reuniunile democratice la motiunea lui Mazzini inca s'au pusu in lucrare si gen. Prim trecundu prin Parisu a venitu in Bologna si a descalecatu la gen. Cialdini. Generali Bicsio si Petiti cu misiune dela ministeriulu de resbelu parasira Florentí'a si dupa cum cetimu au mersu si la Vien'a.

In Parisu s'a tienutu conferintia asupra Principateloru in 25 Apr. si „Monitoriulu" de séra scrie, ca s'ar fi recomendatu din partea mai multoru agenti si poteriloru alegerea unui ospodariu pe 4—5 ani, inse deputatiunea romana fù la Düsseldorf la familia prisc, de Hohenzollern de unde merse la Berlinu unde in 25 voru fi fostu primiti de c. Bismark.

Novissimu. ROMANI'A. D. Bratianu a plecatu in 15 Apr. la Düsseldorf chiamatu prin depesia de catra princ. Hohenzollern. Plebiscitulu pentru princ. Carolu I. se tramise prin o deputatiune compusa din DD. Vasile Boierescu, Manolache Costachi, Costa-Foru, Steege, pr. G. Stirbeiu, I. Bratianu, I. Balaceanu. Ministeriulu de int. publicandu natiunii acést'a o incredintiasa, ca Carolu I. va primi tronulu. Resultatulu plebiscitului e: contribuitorii: 811,033; votanti: 686,193; pentru Carolu I.: 685,969; contra votara numai: 224.

In Itali'a Garibaldi e denumitu comandante voluntiriloru, a caroru infiintiare s'a decretatu de catra regimu. — Pucinu si nu ne vomu mai indoi despre viitóriele dusmanii pitulate pana acum. —

Redactoru respondietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparíulu lui
JOANNE GÖTT.